

Onderzoeksrapport

Erasmus+ Strategische Partnership voor beroeps-educatie en training

Project Titel: ENTRE-YOU - Ondernemende mentaliteit voor jonge benadeelde werkzoekenden

Project nummer: 2015-1-RO01-KA202-015052

Project duur: 24 maanden, 1. September 2015 – 31. August 2017

Project Partners

www.entreyou.eu
www.facebook.com/entreyou/

City of Zagreb

Inhoud

Introductie	5
Het project Entre/You	5
Kwalitatief onderzoek concept	6
Resultaten van de interviews met jongeren	7
Resultaten van de interviews met stakeholders	11
Samenvatting en conclusies	15

Project funded by the
EUROPEAN UNION

De Europese ondersteunende commissie voor de productie van deze publicatie onderschrijft geen bekrachtiging van de inhoud, hetgeen de visie van de auteurs reflecteert, en de commissie kan niet verantwoordelijk gehouden worden voor het gebruik van de inhoudelijke informatie.

Introductie

Het project Entre/You

Jeugdwerkloosheid is een van de meest prangende uitdagingen waar de Europese arbeidsmarkt voor staat. Terwijl veel jongeren wanhopig zoeken naar werk of opleidingsplaatsen, worden veel vacatures niet vervuld en klagen werkgevers dat ze geen geschikte jonge kandidaten kunnen vinden.

Dit probleem bestaat vooral voor jongeren met een kansarme socio/economische achtergrond. Hierdoor ontbreekt bij hen de basiskennis van de arbeidsmarkt en hoe bedrijven functioneren.

Entre You (Entrepreneurial Mindset for Young Disadvantaged Jobseekers) is ontwikkeld om deze uitdaging aan te gaan door een laagdrempelig programma te maken waar deelnemers basis economische kennis kunnen verwerven en sleutel vaardigheden (competenties) kunnen leren om succesvol te zijn op de arbeidsmarkt.

EBC Licensing GMBH en EBC*L training en testcentra in zeven Europese, werken in dit project samen om leerdoelen, een didactisch en methodologisch concept en een aantrekkelijke en motiverende set van leermiddelen te ontwikkelen, om deze jongeren verder te helpen.

Train-de-trainer cursussen die ontwikkeld gaan worden in de verschillende landen, moeten potentiële trainers helpen de Entre-You benadering en training zich eigen te maken om die vervolgens bij de doelgroepen toe te passen eventueel in samenhang met de andere EBC*L opleidingen.

Kwalitatief onderzoek concept

Het doel van het kwalitatieve onderzoek, in de vorm van interviews, was om te analyseren en vast te leggen wat in de ogen van de twee doelgroepen de oorzaken zijn van de slechte arbeidsmarktpositie van kwetsbare jongeren. Deze doelgroepen zijn:

- Direct en indirect betrokken stakeholders, zoals scholen, docenten, trainers, gemeenten, etc.,
- De kwetsbare jongeren zelf (18-24 jarigen)

Uit de resultaten van de analyse willen we conclusies trekken over dat wat nodig is in de partnerlanden, om de arbeidsmarktpositie van kwetsbare jongeren te verbeteren middels een op maat gemaakt Entre-You traject.

Voor dit onderzoek zijn in de periode van december 2015 – januari 2016 in totaal 147 jongeren en 47 stakeholders geïnterviewd. In dit document zijn de antwoorden op de verschillende vragen samengevat.

Resultaten van de interviews met jongeren

De vragen 1.1, 1.4, 1.5 en 1.8 vinden we erg belangrijk en hebben bij de analyse prioriteit gekregen. Opmerkelijk genoeg bleek er geen significant verschil te bestaan in de visie van jongeren op deze problematiek. De antwoorden uit de verschillende landen waren redelijk gelijklopend.

1.1 Waarom zijn er zoveel jongeren werkloos?

Alle jongeren geven op deze vraag bijna het zelfde antwoord. Een van de grootste belemmeringen voor jongeren om een baan te vinden is het ontbreken van specifieke werkervaring. Ongeveer 70% van de respondenten vertelde dat er meer werklozen zijn dan banen en dat dat het werk zoeken voor jongeren zonder ervaring moeilijk maakt.

Volgens de jongeren in de partner landen, een van de redenen voor de huidige jeugdwerkloosheid is de financiële en economische crisis, de recessie en het slechte beleid en slechte besluiten van de verschillende overheden. In deze periode, is het werkloosheidspercentage voor iedereen relatief hoog en dat beïnvloed de kansen voor de doelgroep kwetsbare jongeren op een baan negatief. Door gebrek aan ervaring, vaak korte en niet afgeronde opleidingen, veel flexwerk en een gebrekkig netwerk, is het voor hen heel moeilijk om een baan te vinden. Dit geldt voor goede tijden maar zeker in de recessie werkt dit tegen hen.

Wetgeving op het gebied van arbeid evenals sommige bepalingen in cao's blijken het voor jongeren moeilijk te maken, zo blijkt uit het onderzoek. Sociale factoren zoals afkomst, werkloosheid in de familie, etc. beïnvloeden jongeren negatief leiden vaak tot werkloosheid en inactiviteit.

Meer dan de helft van de respondenten denkt dat een van de redenen voor werkloosheid bij kwetsbare jongeren ook te maken heeft met een gebrek aan motivatie. Gebrekkige kennis van de arbeidsmarkt en het niet beheersen sociale vaardigheden komen voor bij het merendeel van deze jongeren en beïnvloeden hun kansen negatief. Zij waren bijvoorbeeld niet in staat een motivatiebrief te schrijven maar ook het zich voorbereiden op een sollicitatiegesprek en het voeren daarvan, is problematisch

1.2 Wat betekent het hebben van werk voor jou?

Voor jonge mensen betekent het hebben van werk vooral het genereren van inkomen om daarmee zekerheid te krijgen en bescherming tegen sociale risico's. De vaste lasten en de losse dagelijkse uitgaven worden door het inkomen gedekt.

Soms wordt aangegeven door de respondenten dat ze met het inkomen de fami-

lie willen ondersteunen. Soms wordt ook het volgen van een cursus of een opleiding genoemd.

Tot slot betekent het hebben van werk voor jongeren dat ze financieel onafhankelijk worden en dat er naar verwachting nieuwe kansen en mogelijkheden gaat ontstaan. Dat motiveert hen zeer.

1.3 Hoe beïnvloed werkloosheid het leven van jongeren?

De jongeren in het onderzoek geven aan dat werkloosheid voor hen betekent dat ze afhankelijk blijven dat ze belemmerd worden in hun ontwikkeling. Ze hebben daardoor te weinig geld wat kan leiden tot armoede en sociale uitsluiting. Langdurige werkloosheid kan volgens de jongeren leiden tot stress, verval van motivatie en de pressie, net zoals bij volwassenen.

50% geeft aan dat werkloosheid hun zelfbeeld en imago negatief beïnvloedt en dat daardoor onzekerheid en verlies van motivatie.

1.4 Wat maakt jongeren gelukkig?

Samenvattend kan gesteld worden dat de jongeren zich gelukkig voelen als ze geen verplichtingen op zich hoeven te nemen die ze niet willen en die hun beperken, en het hebben van voldoende geld.

Ze gaven aan dat ze zich zeer gelukkig voelde in hun kindertijd als ze geen huishwerk hoefde te maken, goede resultaten op school haalden, naar een concert toekonden of als ze verliefd waren.

In hun huidig leven geven de jongeren aan dat ze zich gelukkig voelen als ze een opleiding kunnen volgen, succesvol zijn op school en een zeker inkomen hebben. Dat inkomen is belangrijk omdat ze daarmee onafhankelijk van iemand uitgaven kunnen doen, zoals uitgaven voor kleding of mobile telefoons.

Daarnaast maakt het hen gelukkig als hun sociale behoeften vervuld worden, nieuwe mensen ontmoeten en vaak uit kunnen gaan.

Voor hun toekomstig leven, verwachten de respondenten dat ze gelukkig zijn als ze een goede baan hebben, op zichzelf kunnen wonen, onafhankelijk van hun ouders kunnen zijn, een relatie hebben en soms worden zelfs kinderen genoemd. Ongeveer 80% benoemt dat hun toekomstig geluk afhankelijk is van het productief zijn en het leren van nieuwe dingen.

1.5 En waar zijn jongeren bang voor?

In beantwoording van deze vraag jongeren tenderen ernaar om meer speculatieve antwoorden te geven in plaats van te refereren aan reële angsten. In het algemeen voelen ze zich geconfronteerd met de volgende angsten:

- Falen voor examens en toetsen;
- Het teleurstellen van de ouders;
- Het verlies van vrienden en dierbaren;
- Gebrek aan vooruitzichten na school;
- Het niet kunnen vinden van een baan of baan in het eigen land;
- Het niet herkennen van het eigen potentieel;
- Werkloosheid en het niet kunnen bereiken van wat men wil.

In het algemeen kun je stellen dat de angsten hetzelfde zijn als de angsten die volwassenen hebben.

1.6 Wie is verantwoordelijk voor geluk in het leven?

Bij de beantwoording van deze vraag zijn vrijwel alle jongeren het erover eens dat iedereen zelf verantwoordelijk is voor zijn of haar eigen geluk.

1.7 Kunnen scholen jongeren beter voorbereiden?

De analyse van antwoorden op deze vraag geeft aan dat de jongeren vrijwel allemaal vinden dat de school een grote rol heeft bij het leren van kennis over de arbeidsmarkt maar ook in het bijbrengen van praktische vaardigheden bij het vinden van werk, werknemersvaardigheden en waarden en normen in arbeidsorganisaties.

Jongeren willen gewoon goed voorbereid zijn op de echte wereld en ze willen weten wat ze daar kunnen verwachten. Op dit moment voelen jongeren zich niet goed voorbereid om toe te treden tot de arbeidsmarkt.

De volgende zaken zijn door de jongeren specifiek genoemd als het gaat om de voorbereiding die scholen kunnen doen. Het gaat dan vooral om het werken aan:

- Sociale en interculturele competenties;

- Buitenlandse talen;
- ICT vaardigheden;
- Werk meer en beter betrekken bij de opleiding;
- Mogelijkheden om praktische vaardigheden te leren.

Maar ook:

- Het herkennen van de eigen vernieuwende capaciteiten en creativiteit;
- Hoe presenteer je ideeën?

1.8 Wat betekent "succesvol zijn" voor jonge mensen?

Succesvol zijn heeft voor jongeren verschillende betekenissen. Vaak wordt het hebben van veel geld genoemd maar vaak wordt ook verwezen naar de sterren zoals rapsterren, voetbalsterren, muzikanten, etc. Het betekent deels dat men de mogelijkheden ten volle benut heeft.

Als andere succesfactoren werden genoemd:

- Genieten van wat je hebt;
- Een (t)huis hebben;
- Het hebben van familie;
- Het hebben van een sociaal netwerk;
- Een baan hebben;
- Een diploma hebben;
- Persoonlijke doelen bereikt hebben;
- Een veilig en gebalanceerd leven hebben;
- Dingen doen die je graag wilt doen.

1.9 Wat zijn je plannen voor de nabije toekomst?

Het belangrijkste doel van de jongeren is het vinden van een baan of een leerwerkplaats. Veel geïnterviewde jongeren geven aan al naar banen gezocht te hebben maar daar nog niet succesvol in geweest te zijn. Zelf die jongeren die hun school met een diploma hebben afgesloten, geven aan daarin nog niet succesvol geweest te zijn.

Jongeren uit Oost Europese landen geven vaker aan dat ze ook kijken naar banen in andere landen van Europa.

Resultaten van de interviews met stakeholders

Naast de jongeren hebben we 74 stakeholders geïnterviewd, die op een of andere manier veel met kwetsbare jongeren in contact zijn, zoals mensen uit het bedrijfsleven, docenten, trainers, sociaal werkers, etc.

Vraag 2.1, 2.4, 2.5 en 2.8 zijn het belangrijkste en kregen bij de analyse de hoogste prioriteit.

2.1 Welke redenen zie je voor het bestaan van jeugd werkloosheid?

De ondervraagde stakeholders vertellen dat er verschillende redenen zijn te noemen waarom jongeren het moeilijk hebben op de arbeidsmarkt en dan vooral jongeren die laagopgeleid zijn of weinig capaciteiten hebben. Aan de andere kant laten de respondenten uit het bedrijfsleven weten geen jongeren te kunnen vinden voor de vacatures die ze hebben.

Het schoolsysteem biedt onvoldoende mogelijkheden voor jongeren om vaardigheden die nodig zijn op de arbeidsmarkt te verwerven. In het algemeen beoordelen de stakeholders het onderwijssysteem in het algemeen als onvoldoende.

Gebrek aan praktische training, ongunstige economische omstandigheden, gebrek aan motivatie bij jongeren en gebrek aan ervaring werden ook gezien als barrières bij het vinden van een baan.

Een interessante contradictie was dat ondanks er een hoge graad van werkloosheid onder jongeren is, werkgevers die juist jongeren zoeken voor de vacatures die beschikbaar zijn, die niet kunnen vinden. Men dacht dat dat te maken had met het feit dat jongeren niet meer "onderaan" willen tegen een lager aanvangssalaris.

De ondervraagde stakeholders dachten dat jongeren veel te afwachtend waren en verwachtte dat anderen hun problemen wel zouden oplossen.

Er werd ook gedacht dat sommige jongeren helemaal geen baan willen omdat ze het thuis wel fijn vinden en niet los kunnen komen van het luie leventje bij pap en mam. De economische crisis zou daar een rechtvaardiging voor zijn.

2.3 Hoe beïnvloedt werkloosheid het leven van de jongeren?

Bij de beantwoording van deze vraag, plaatsen de stakeholders zich in de positie van de jongere. Werkloosheid betekent volgens hen dat de jongeren in een positie komen waarin ze weinig geld maar veel tijd hebben. Dat kan positieve gevolgen en negatieve gevolgen hebben.

Het positieve is dat ze met die vrije tijd hun sociale leven goed kunnen organiseren dat kan resulteren in een groot netwerk. Dat is belangrijk omdat in deze fase van hun leven jongeren de behoefte hebben om veel vrienden om hen heen te hebben.

Het negatieve, bijna door iedereen genoemd, is dat werkloosheid en niet succesvol zijn in baantjes kan leiden tot teleurstellingen en verlies van zelfvertrouwen. Dat zou kunnen leiden tot passiviteit en het niet meer willen proberen.

De druk die van verschillende kanten op de jongeren gelegd wordt, door hun ouders maar ook door de jongeren zelf, werd ook vaak genoemd. Als statement werd vaak genoemd: "ze zijn niet dom, ze weten dat hoe langer ze werkloos zijn, hoe moeilijker ze aan de slag komen".

Daarnaast werd vaak een laag gevoel van eigen waarde, machteloosheid en een gevoel van "ik kan toch niets", genoemd als gevolg van werkloosheid bij jongeren.

De meerderheid van de respondenten (meer dan 96%) was het er mee eens dat werkloosheid er voor zorgde dat jongeren niet op eigen benen kunnen staan, waardoor ze gefrustreerd worden en het perspectief verliezen voor de volgende stap in hun leven. Bovendien heeft het feit dat ze geen of weinig inkomen hebben sociale consequenties; ze kunnen niet participeren bij sociale gebeurtenissen.

2.4 Wat denk u: wat maakt jongeren gelukkig?

De respondenten waren het met elkaar eens dat een eenvoudig recept voor geluk niet bestaat en dat iedereen zijn eigen idee heeft van wat geluk betekent. In het algemeen werd gedacht dat jongeren gelukkig zijn als hun examens op school halen, als ze hun eigen geld verdienen, als een positief beeld van hun eigen toekomst hebben en plezier kunnen maken met hun vrienden.

Het hebben van werk, onafhankelijkheid, je professioneel kunnen ontwikkelen en uitzicht op een carrière, werd ook vaak genoemd als geluksfactor.

Sommigen noemde het krijgen van respect voor hun prestaties en persoonlijkheid een belangrijke reden voor gelukkig zijn.

2.5 Wat denkt u: waar zijn jongeren bang voor?

Iedereen (100%) denkt dat werkloosheid het belangrijkste is waar jongeren bang voor zijn waardoor ze afhankelijk blijven.

Gelijker tijd werd ook genoemd dat jongeren vaak geen verantwoordelijkheid willen nemen en vaak ook niet willen werken. Dit was de mening van enkele stakeholders.

Faalangst bijvoorbeeld bij een sollicitatie maar ook sociaal werd ook geregeld genoemd.

Tot slot werd ook de angst om niet voor zichzelf te kunnen zorgen en hun eigen potentie niet te kunnen verwezenlijken, genoemd als angst bij jongeren.

2.6 Welke strategieën helpen het best en welke absoluut niet?

Alle antwoorden hadden als gelijkenis dat we jongeren niet alleen mogen laten staan en dat het een verantwoordelijkheid is om ze te helpen. Veel opmerkingen gingen over de hulp tijdens de schooltijd, maar dan moet de kwaliteit wel goed en afdoende zijn. Jongeren moeten de school verlaten met een positieve houding, de meest basale vaardigheden bezitten, zoals kunnen lezen en schrijven, ook in een buitenlandse taal.

Alle respondenten vonden het belangrijk dat relatie tussenschool en de arbeidsmarkt versterkt wordt. De overgang van school naar werk is erg belangrijk. Een meer praktische benadering in scholen en stages passen in die context. Docenten op scholen dienen meer informatie en kennis te hebben van de arbeidsmarkt en de mogelijkheden van jongeren.

Sommigen vonden dat de schooltijd langer moest duren. 15 jarigen zijn nog niet klaar om voor zichzelf te zorgen. Zij moeten langer naar school gaan.

Sommige activiteiten die nu al op scholen plaatsvindt, zoals sollicitatietraining, het leren schrijven van een goed CV en motivatiebrief en leren hoe te presteren bij een sollicitatiegesprek, werden genoemd als goede strategieën.

Er is ook een opmerking gemaakt over werkgevers die een duidelijke strategie zouden moeten hebben over hoe zij scholing voor hun (toekomstige) medewerkers vorm willen geven.

2.7 Kunnen scholen jongeren beter voorbereiden en zo ja hoe dan?

Alle respondenten in alle landen gaven aan dat hun mening was dat scholen de jongeren beter kunnen voorbereiden dan dat ze nu doen. Het hele systeem moet beter aangepast worden aan de eisen die de arbeidsmarkt stelt. Scholen moeten er naar streven om de creativiteit van hun studenten beter te ontwikkelen maar ook meer werk gerelateerde "vakken" te doceren en een hogere kwaliteit van de docenten na moeten streven.

2.8 Wat betekent succes voor u en wie is succesvol?

Voor de meerderheid van de respondenten is iemand succesvol als iemand systematisch werkt aan het verbeteren van zijn vaardigheden en aan zijn prestaties in het werk. Gelijker tijd betekent succes dat iemand tevreden is met zijn leven en zijn

werk, met het feit dat hij werk heeft en daarmee anderen kan inspireren.

Een goede balans tussen werk en privé werd ook gezien als indicatie van succes. Er zijn altijd succesvolle mensen die kunnen dienen als voorbeeld dat hard werken tot succes leidt.

Samenvatting en conclusies

De volgende uitspraken die gedaan zijn, zullen basis en uitgangspunt zijn voor de ontwikkeling van het Entre-You trainingsmateriaal en de training zelf.

Uit het onderzoek onder de jongeren worden de volgende conclusies getrokken:

- Er is nog steeds behoefte aan kennis over de arbeidsmarkt om daarmee goede carrière keuzes te kunnen maken, niet alleen in termen van eigen interesses maar ook in termen van toekomstige kansen op de arbeidsmarkt.
- Jongeren willen zelf graag gemotiveerd zijn en onzekerheden wegnemen bijvoorbeeld over hoe je je moet gedragen bij een sollicitatiegesprek. Simulaties en rollenspellen kunnen daarbij helpen en zorgen dat het gebrek aan ervaring op dat gebied gecompenseerd wordt.
- Aan de ene kant vinden de jongeren dat ze zelf verantwoordelijk zijn voor hun eigen geluk, aan de andere kant verschuilen jongeren zich vaak te gemakkelijk achter externe oorzaken waarom het niet voor elkaar komt, zoals de politiek, de economie, etc. Het is belangrijk dat in het programma veel aandacht is voor het herkennen en versterken van de eigen verantwoordelijkheid, bijvoorbeeld in reflecties maar ook met andere instrumenten.

Uit het onderzoek onder de stakeholders kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

- De stakeholders vinden allemaal dat jongeren vaak overweldigd worden bij de vele soms complexe vragen die de arbeidsmarkt en in het bijzonder de bedrijven stellen. Jongeren moeten geholpen worden om met deze vragen om te gaan.
- De belangrijkste speler in deze zijn de scholen en de docenten. Zij hebben een sleutelrol in het voorbereiden van jongeren op een succesvolle toetreding tot de arbeidsmarkt. Het wordt essentieel gevonden dat scholen jongeren beter voorbereiden met specifieke kennis en vaardigheden.
- Daarnaast moeten jongeren geholpen worden met het vormgeven van hun persoonlijke ontwikkeling, de stress daarbij wegnemen en het bewerkstelligen van een positieve visie op de toekomst.

Als we de antwoorden op de vragen van de jongeren en stakeholders vergelijken (ze hebben beide ongeveer de zelfde vragen gesteld gekregen), valt op dat de stakeholders goed kunnen inschatten wat jongeren beweegt maar dat belangrijke verschillen de boventoon voeren. Het lijkt erop dat de stakeholders die vaak met jongeren werken, zich niet altijd goed kunnen verplaatsen in de wereld van de jongeren.

www.entreyou.eu
www.facebook.com/entreyou/

